

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1297/2026-1-28>

Т. В. Паска

*Карпатський національний університет імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4579-388X> – Т. В. Паска

 taras.paska@cnu.edu.ua

ЦИФРОВЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ SOFT SKILLS У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглянуто проблему розвитку soft skills у майбутніх фахівців професійної освіти в умовах цифровізації освітнього процесу. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно діяти в умовах інформаційного суспільства, що передбачає не лише оволодіння професійними знаннями й уміннями, а й розвиток універсальних соціально-комунікативних, когнітивних та організаційних навичок. Метою статті є дослідження ролі цифрового освітнього середовища у розвитку soft skills у здобувачів освіти, а також аналіз можливостей використання сучасних цифрових технологій, платформ і форм організації навчальної діяльності для формування ключових навичок XXI століття. У роботі здійснено теоретичний аналіз наукових підходів до визначення сутності понять «цифрове освітнє середовище» та «soft skills», охарактеризовано їх структурні компоненти та обґрунтовано взаємозв'язок між цифровізацією освіти і розвитком універсальних компетентностей.

У статті представлено результати експериментального дослідження, проведеного серед студентів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника. На основі анкетування встановлено рівень обізнаності здобувачів освіти щодо сутності soft skills, визначено найбільш уживані цифрові інструменти та проаналізовано їх вплив на розвиток комунікативних, соціальних, аналітичних і організаційних навичок. Результати дослідження засвідчили, що більшість студентів позитивно оцінюють роль цифрового освітнього середовища у формуванні soft skills, зокрема відзначають розвиток комунікативних умінь, навичок командної роботи, критичного мислення, здатності до розв'язання проблем і самоорганізації.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному обґрунтуванні ролі цифрового освітнього середовища як чинника цілеспрямованого розвитку soft skills у майбутніх фахівців професійної освіти, а також у визначенні ефективних цифрових інструментів і форм навчальної діяльності, що сприяють формуванню універсальних компетентностей. Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання в процесі модернізації освітніх програм і впровадження інноваційних підходів до професійної підготовки педагогічних кадрів.

Ключові слова: цифрове освітнє середовище, soft skills, професійна освіта, цифрові технології, цифровізація освіти, майбутні фахівці, освітній процес, комунікативні навички, критичне мислення, професійна підготовка.

Т. В. Паска

Vasyl Stefanyk Carpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

DIGITAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT AS A FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF SOFT SKILLS IN FUTURE VOCATIONAL EDUCATION PROFESSIONALS

Abstract. This article examines the issue of developing soft skills among future vocational education professionals in the context of the digitalization of the educational process. The relevance of the study stems from the need to train competitive specialists capable of functioning effectively in the information society, which requires not only the acquisition of professional knowledge and skills but also the development of universal social-communicative, cognitive, and organizational skills. The aim of the article is to investigate the role

of the digital educational environment in the development of soft skills among students, as well as to analyze the possibilities of using modern digital technologies, platforms, and forms of organizing educational activities to foster key 21 st-century skills. The paper presents a theoretical analysis of scientific approaches to defining the concepts of “digital educational environment” and “soft skills”, describes their structural components, and substantiates the relationship between the digitalization of education and the development of universal competencies.

This article presents the results of an experimental study conducted among students at Vasyl Stefanyk Carpathian National University. Based on a survey, the study assessed students’ awareness of the nature of soft skills, identified the most commonly used digital tools, and analyzed their impact on the development of communication, social, analytical, and organizational skills. The results of the study showed that most students view the role of the digital educational environment in the development of soft skills positively, noting in particular the development of communication skills, teamwork skills, critical thinking, problem-solving abilities, and self-organization.

The scientific novelty of this study lies in a comprehensive justification of the role of the digital educational environment as a factor in the targeted development of soft skills among future vocational education specialists, as well as in the identification of effective digital tools and forms of educational activities that contribute to the development of universal competencies. The practical significance of the obtained results lies in the possibility of their use in the process of modernizing educational programs and implementing innovative approaches to the professional training of teaching staff.

Key words: digital learning environment, soft skills, vocational education, digital technologies, digitization of education, future professionals, educational process, communication skills, critical thinking, vocational training.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується стрімкою цифровізацією всіх сфер життєдіяльності людини, що безпосередньо впливає на трансформацію системи освіти та вимог до підготовки фахівців. У цих умовах важливого значення набуває формування в майбутніх фахівців не лише професійних (hard skills), а й універсальних надпрофесійних компетентностей – так званих soft skills, які забезпечують ефективну комунікацію, здатність працювати в команді, критично мислити, проявляти креативність, адаптуватися до змін і приймати відповідальні рішення. Особливої актуальності ця проблема набуває у процесі підготовки майбутніх фахівців професійної освіти, які повинні бути готовими до роботи в умовах швидких технологічних змін, цифрової трансформації освітнього середовища та зростаючих вимог до якості професійної підготовки здобувачів освіти. У зв’язку з цим заклади вищої освіти мають забезпечити формування таких компетентностей шляхом упровадження сучасних освітніх технологій і створення ефективного цифрового освітнього середовища.

Водночас активне впровадження цифрових технологій, онлайн-платформ, систем дистанційного та змішаного навчання відкриває нові можливості для організації освітнього процесу та розвитку ключових навичок ХХІ століття. Цифрове освітнє середовище сприяє розширенню форм взаємодії між учасниками освітнього процесу, створенню

умов для спільної діяльності, реалізації проєктної роботи, розвитку комунікативних та організаційних умінь здобувачів освіти. Водночас проблема використання потенціалу цифрового освітнього середовища саме для розвитку soft skills майбутніх фахівців професійної освіти ще недостатньо висвітлена у наукових дослідженнях і потребує подальшого теоретичного осмислення та практичного обґрунтування. З огляду на це актуалізується необхідність дослідження ролі цифрового освітнього середовища як важливого чинника формування й розвитку soft skills у процесі підготовки майбутніх фахівців професійної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових джерел свідчить про значний інтерес дослідників до проблеми цифровізації освіти та формування компетентностей здобувачів освіти в умовах розвитку інформаційного суспільства. Значний внесок у розробку концептуальних засад цифрової освіти, формування цифрових компетентностей педагогів та створення цифрового освітнього середовища зробили такі науковці, як О. Базелюк, О. Біляковська, Т. Близнюк, І. Богданова, О. Бойцун, О. Будник, В. Биков, А. Гуржій, В. Гуменний, О. Гермак, О. Головіна, І. Гончарова, А. Гура, Р. Гуревич, М. Єршов, В. Звєкова, Н. Казакова, Л. Колеснікова, М. Котик, Ю. Кравченко, С. Литвинова, В. Марченко, О. Маслова, Є. Маринченко, Л. Мовчан, Н. Морзе, Н. Павлова, Л. Панченко, М. Пригодій, Р. Пріма, В. Радкевич, О. Романишина, С. Сахно,

А. Самко, С. Сисоєва, М. Федорченко, О. Шквир, О. Юденкова та ін. Зокрема, В. Биков і А. Гуржій обґрунтовують концептуальні підходи до розвитку цифрової освіти, тоді як С. Сисоєва та В. Радкевич акцентують увагу на особливостях цифровізації професійної освіти. Дослідження В. Марченка, А. Єфремової, Н. Павлової розкривають сутність цифрового освітнього середовища як інноваційного простору реалізації освітніх цілей.

Проблематика формування «soft skills» у системі професійної підготовки також є предметом активних наукових розвідок. Зокрема, І. Чаусов, О. Брюховецька розглядають «soft skills» як сукупність універсальних особистісних якостей і навичок, що забезпечують ефективну взаємодію у професійному середовищі; Н. Гарань, В. Замороцька, К. Колесник обґрунтовують структурні компоненти цих навичок; О. Патлайчук, І. Западінська, Є. Прокоф'єв підкреслюють їх міждисциплінарний характер; Г. Алексеєва, С. Пірковець акцентують на ролі освітнього середовища у їх формуванні; М. Швардак визначає вплив цифровізації освіти на розвиток комунікативних і організаційних навичок. Водночас аналіз наукових джерел дає підстави стверджувати, що, попри ґрунтовну розробленість окремих аспектів цифрового освітнього середовища та «soft skills», недостатньо дослідженими залишаються питання їх інтеграції у процесі підготовки майбутніх фахівців професійної освіти.

Метою статті є дослідження ролі цифрового освітнього середовища в розвитку soft skills у майбутніх фахівців професійної освіти, а також аналіз можливостей використання сучасних цифрових інструментів та форм організації навчальної діяльності для формування комунікативних, соціальних, організаційних і когнітивних навичок здобувачів освіти у процесі їхньої професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний етап розвитку професійної освіти характеризується активною цифровізацією освітнього простору, що зумовлює необхідність переосмислення підходів до підготовки майбутніх фахівців. У контексті трансформації освітніх систем особливого значення набуває формування у здобувачів освіти комплексу універсальних компетентностей, які забезпечують їхню ефективну професійну діяльність, соціальну мобільність і здатність адаптуватися до швидких змін у суспільстві. Йдеться передусім про розвиток так званих «soft skills», які доповнюють професійні знання та сприяють успішній реалізації особистості у професійному

середовищі. Водночас одним із важливих чинників формування цих навичок у сучасних умовах виступає цифрове освітнє середовище, яке створює нові можливості для організації освітнього процесу, комунікації, співпраці та творчої взаємодії учасників освітнього процесу.

Нормативно-правові засади розвитку сучасної системи професійної освіти в Україні передбачають формування компетентнісної моделі підготовки фахівців, здатних до ефективної професійної діяльності та соціальної відповідальності. Зокрема, у Законі України «Про професійну освіту» (2025) зазначається, що сфера професійної освіти спрямована на «формування та розвиток компетентностей особистості, необхідних для її самореалізації впродовж життя, виховання відповідальних громадян і спеціалістів, які спрямовують свою діяльність на задоволення найкращих інтересів людей і суспільства, зокрема шляхом якісного та сумлінного виконання робіт, надання послуг чи вироблення товарів, здійснення іншої професійної діяльності» [9]. Такий підхід актуалізує необхідність розвитку не лише професійних знань і вмінь, а й соціально-комунікативних, організаційних, критично-аналітичних та інших універсальних навичок, що забезпечують ефективну діяльність фахівця у різних професійних ситуаціях.

Важливим стратегічним орієнтиром модернізації освітньої сфери є цифрова трансформація, що спрямована на інтеграцію сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у всі складники освітнього процесу. Концепція цифрової трансформації освіти і науки України на період до 2026 року наголошує, що одним із ключових стратегічних напрямів є створення якісного цифрового контенту, вдосконалення організаційних форм, методів і засобів освітнього процесу, розвиток цифрової інфраструктури та забезпечення рівного доступу до швидкісного інтернету [7]. Реалізація зазначених положень сприяє формуванню сучасного цифрового освітнього середовища, здатного забезпечити ефективну організацію освітнього процесу та створити сприятливі умови для розвитку як професійних, так і надпрофесійних компетентностей майбутніх фахівців.

У контексті цифровізації освіти особливого значення набуває поняття цифрового освітнього середовища, яке виступає інтегративною платформою для реалізації освітніх, комунікаційних та організаційних функцій. Варто зазначити, що цифрове освітнє середовище не обмежується лише використанням окремих технологічних інструментів або електронних ресурсів, а розглядається як цілісна система взаємодії різних

елементів, що забезпечують ефективну організацію освітнього процесу. Саме в межах такого середовища відбувається активна взаємодія між викладачами та здобувачами освіти, реалізуються різноманітні форми комунікації, співпраці та колективної діяльності.

Особливої уваги в системі підготовки педагогічних кадрів потребує цифрове освітнє середовище як специфічний простір педагогічної взаємодії. У дослідженні Інституту інформаційних технологій і засобів навчання Національної академії педагогічних наук України воно визначається як «контекст, або «місце», існування котрого забезпечують технології та цифрові пристрої, що часто передається за допомогою інтернету чи інших цифрових засобів, наприклад, мережі мобільного зв'язку» [6, с. 110]. Такий підхід підкреслює, що цифрове освітнє середовище є не лише технічним ресурсом, а й соціально-педагогічним простором, у межах якого відбувається взаємодія учасників освітнього процесу, формування нових форм навчальної діяльності та розвиток професійних і особистісних якостей здобувачів освіти.

Дослідники В. Адах та В. Білоус акцентують увагу на системному характері цифрового освітнього середовища університету, зазначаючи, що воно є «багатокомпонентною системою, у якій поєднано технологічні, комунікаційні, психологічно-мотиваційні та ціннісні складники. Їхня взаємодія забезпечує умови для розвитку професійної компетентності, академічної культури й особистісної зрілості майбутніх фахівців» [1, с. 243]. У цьому контексті цифрове освітнє середовище розглядається як комплексна педагогічна система, що створює умови для формування не лише предметних знань, а й широкого спектра універсальних компетентностей, необхідних для професійної самореалізації.

Подібну позицію висловлюють і дослідники І. Гевлич та Л. Гевлич, які трактують цифрове освітнє середовище як «комплексну систему, що інтегрує інноваційні технології, ресурси та методи навчання для підвищення ефективності освітнього процесу» [4, с. 16]. У цьому визначенні акцентується увага на інтеграційному характері цифрового середовища, що поєднує різноманітні освітні ресурси, цифрові інструменти та педагогічні технології, спрямовані на підвищення результативності освітньої діяльності.

Водночас низка дослідників звертає увагу на інформаційно-технологічну основу функціонування цифрового освітнього середовища. Зокрема, Р. Гуревич, Г. Гордійчук, В. Кобися, Л. Коношевський та О. Коношевський зазначають, що цифрове освітнє середовище – «це відкрита сукуп-

ність інформаційних систем, призначених для забезпечення різних завдань освітнього процесу. Цифрове освітнє середовище має на увазі передавання основних функцій щодо подання навчального матеріалу комп'ютерним і мережним технологіям, тобто інноваційне введення навчального матеріалу» [5, с. 10]. Такий підхід демонструє, що цифрове освітнє середовище виступає важливою платформою для реалізації сучасних освітніх стратегій та впровадження інноваційних форм організації освітньої діяльності.

Узагальнюючи підходи сучасних науковців, можна стверджувати, що цифрове освітнє середовище виступає важливим інструментом модернізації професійної освіти, оскільки сприяє інтеграції сучасних інформаційних технологій у всі складники освітньої діяльності. Воно забезпечує доступ до різноманітних освітніх ресурсів, сприяє розвитку цифрової грамотності здобувачів освіти та створює сприятливі умови для формування компетентностей, необхідних для ефективної професійної діяльності у сучасному інформаційному суспільстві.

У контексті підготовки майбутніх фахівців професійної освіти важливим є також осмислення сутності поняття «soft skills», яке дедалі частіше використовується у сучасних наукових дослідженнях, присвячених проблемам професійної підготовки. У перекладі з англійської мови цей термін означає «м'які» або «гнучкі» навички, що характеризують здатність особистості ефективно взаємодіяти з іншими людьми, адаптуватися до змін і продуктивно діяти у різноманітних професійних та соціальних ситуаціях.

Науковці І. Чаусов та О. Брюховецька визначають soft skills як «уніфіковані навички та особистісні якості, які підвищують ефективність роботи та взаємодії з іншими людьми» [10, с. 142]. У своєму дослідженні автори також підкреслюють, що в різних наукових контекстах поняття «soft skills» часто ототожнюється з такими термінами, як «employability skills» (навички для працевлаштування), «people skills» (навички спілкування з людьми), «non-professional skills» (непрофесійні навички), «key skills» (основні навички), «skills for social progress» (навички для соціального розвитку), «life skills» (життєві навички). Це свідчить про багатогранність і міждисциплінарний характер даного поняття, яке охоплює широкий спектр особистісних і соціальних компетентностей.

Подальші дослідження проблеми формування soft skills демонструють, що ці навички мають міждисциплінарний характер і не обмежуються рамками певної професії. Зокрема, О. Патлайчук, І. Западинська та Є. Прокоф'єв зазначають, що

soft skills «охоплюють широкий спектр соціальних та міжособистісних умінь, які не залежать від конкретної професії, але є необхідними у будь-якій сфері діяльності» [8, с. 1895]. У цьому контексті soft skills розглядаються як універсальний інструмент професійної та соціальної адаптації особистості, що забезпечує її здатність ефективно функціонувати в умовах сучасного динамічного суспільства.

Важливим аспектом дослідження є також визначення структурних компонентів soft skills. Науковці Н. Гарань, В. Замороцька та К. Колесник у своїх дослідженнях пропонують класифікацію цих навичок, виокремлюючи кілька основних груп. До них належать комунікативні навички, що включають вербальну та невербальну комунікацію, розвинене усне й письмове мовлення, вміння слухати та ефективно передавати інформацію; соціальні навички, які передбачають здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, вміння уникати та розв'язувати конфліктні ситуації, проявляти емпатію та толерантність; позитивна Я-концепція, що охоплює впевненість у власних силах, самоповагу, адекватну самооцінку та усвідомлення власної цінності; розумова діяльність, пов'язана зі здатністю аналізувати проблемні ситуації, приймати обґрунтовані рішення, критично мислити та знаходити оптимальні способи розв'язання завдань; а також самоконтроль, який передбачає здатність до саморегуляції поведінки, концентрації уваги та відповідального ставлення до власної діяльності [3, с. 27]. Сукупність зазначених навичок забезпечує всебічний розвиток особистості та сприяє формуванню професійної компетентності майбутніх фахівців.

Науковці Г. Алексеєва та С. Пірковець підкреслюють, що розвиток soft skills значною мірою залежить від освітнього середовища, яке повинно бути спеціально організованим для підтримки особистісного зростання та соціалізації здобувачів освіти. Дослідники наголошують, що цифрові технології, електронні освітні середовища та інтерактивні платформи створюють умови для гнучкого та доступного навчання, проте водночас виникає потреба у їх цілеспрямованому використанні для формування саме м'яких навичок. У цьому контексті важливим є усвідомлення того, що цифрове освітнє середовище має виступати не лише інструментом передавання знань, а й ефективним засобом розвитку комунікативних, соціальних і когнітивних компетентностей здобувачів освіти [2].

Значну роль у формуванні soft skills у сучасних умовах відіграють різноманітні цифрові освітні

платформи, які забезпечують інтерактивність освітнього процесу та сприяють активній участі здобувачів освіти у навчальній діяльності. Використання таких платформ дозволяє організувати групові дискусії, спільну роботу над проектами, онлайн-обговорення та інші форми колективної діяльності, що сприяють розвитку комунікативних умінь, критичного мислення та навичок співпраці. Крім того, цифрові інструменти забезпечують можливість оперативного обміну інформацією, що сприяє розвитку навичок ефективної комунікації та взаємодії у професійному середовищі.

Особливо важливим аспектом використання цифрового освітнього середовища є його здатність сприяти розвитку навичок командної роботи. У сучасному професійному середовищі успішність діяльності фахівця значною мірою залежить від його здатності працювати у колективі, брати участь у спільних проектах та ефективно взаємодіяти з іншими членами команди. Цифрові платформи, хмарні сервіси та системи управління навчанням створюють можливості для реалізації різноманітних форм спільної діяльності, що сприяє розвитку відповідних соціальних компетентностей здобувачів освіти.

Важливо також зазначити, що цифрове освітнє середовище створює умови для розвитку критичного мислення, яке є однією з ключових складових soft skills. У процесі роботи з цифровими ресурсами здобувачі освіти отримують доступ до великої кількості інформації, що потребує її аналізу, оцінювання достовірності та систематизації. Така діяльність сприяє формуванню аналітичних здібностей, розвитку навичок прийняття обґрунтованих рішень та здатності до самостійного розв'язання проблемних ситуацій.

Науковиця М. Швардак зазначає, що значний вплив на розвиток soft skills має цифровізація освіти. Використання онлайн-платформ, адаптивного навчання, штучного інтелекту та віртуальної реальності відкриває нові можливості для вдосконалення комунікативних і організаційних навичок студентів [11, с. 408]. Завдяки таким технологіям здобувачі освіти отримують можливість брати участь у різноманітних формах інтерактивної діяльності, що сприяє розвитку їхніх соціальних компетентностей, здатності до співпраці та ефективної комунікації.

Водночас цифрове освітнє середовище створює сприятливі умови для розвитку творчого потенціалу здобувачів освіти. Використання різноманітних цифрових інструментів, мультимедійних ресурсів та інтерактивних

технологій стимулює креативне мислення, сприяє пошуку нестандартних підходів до розв'язання професійних завдань та формує здатність до інноваційної діяльності. Це є особливо важливим для майбутніх фахівців професійної освіти, які повинні не лише володіти сучасними технологіями, а й уміти ефективно застосовувати їх у своїй педагогічній практиці.

Таким чином, цифрове освітнє середовище виступає важливим чинником розвитку soft skills у майбутніх фахівців професійної освіти, оскільки забезпечує широкі можливості для організації інтерактивної навчальної діяльності, розвитку комунікативних і соціальних компетентностей, формування критичного мислення та здатності до самостійного прийняття рішень. Використання сучасних цифрових технологій у системі професійної підготовки сприяє формуванню конкурентоспроможних фахівців, які здатні ефективно діяти в умовах цифрового суспільства та швидких соціально-економічних змін.

З метою виявлення ролі цифрового освітнього середовища у формуванні та розвитку soft skills у майбутніх фахівців професійної освіти нами було проведено експериментальне дослідження, спрямоване на аналіз рівня використання цифрових інструментів студентами та їхнього впливу на розвиток комунікативних, організаційних, аналітичних і соціальних навичок. Дослідження проводилося упродовж 2025-2026 рр. серед здобувачів освіти освітнього рівня бакалавр, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Професійна освіта. Цифрові технології» на педагогічному факультеті у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника. У межах дослідження було використано метод анкетування, яким охоплено 35 студентів. Запропонована анкета на тему «Роль цифрового освітнього середовища у розвитку soft skills майбутніх фахівців професійної освіти» містила як закриті запитання, що передбачали вибір із запропонованих варіантів відповідей, так і відкриті запитання, які стимулювали студентів до висловлення власних міркувань, пропозицій та оцінок щодо використання цифрових технологій в освітньому процесі та їхнього впливу на формування універсальних навичок.

Аналіз результатів проведеного анкетування засвідчив, що більшість опитаних студентів демонструють достатній рівень розуміння сутності поняття «soft skills» та усвідомлюють їхню значущість для майбутньої професійної діяльності. Зокрема, високий рівень обізнаності щодо змісту і значення soft skills продемонстрували 46% респондентів, рівень вище середнього –

34%, середній рівень – 17%. Лише 3% опитаних студентів зазначили, що мають недостатнє уявлення про сутність зазначеного поняття. Отримані результати свідчать про те, що більшість майбутніх фахівців професійної освіти усвідомлюють важливість розвитку комунікативних, соціальних, аналітичних і організаційних навичок, які є необхідними для ефективної професійної діяльності у сучасному цифровому суспільстві.

У процесі опитування було також з'ясовано, які цифрові інструменти та онлайн-сервіси студенти найчастіше використовують в освітньому процесі. За результатами анкетування найбільш популярними серед респондентів виявилися такі цифрові інструменти: Telegram (94%), D-learn (89%), Zoom (86%), Google Meet (83%), ChatGPT (77%), Canva (71%). Деяко рідше студенти використовують такі цифрові сервіси, як Miro (43%), Kahoot! (37%), Quizizz (34%), Padlet (29%), Microsoft Teams (23%), LearningApps (20%). Найменш поширеними серед опитаних студентів виявилися такі цифрові інструменти, як Genial.ly (11%), Prezi (9%), ThingLink (9%), WordWall (6%), Blackboard (3%). Отримані результати засвідчують, що студенти активно використовують різноманітні цифрові ресурси у процесі здобуття освіти, що створює сприятливі умови для розвитку їхніх комунікативних, організаційних та цифрових компетентностей.

Особливий інтерес становить оцінка студентами впливу цифрового освітнього середовища на розвиток їхніх soft skills. За результатами опитування 58% респондентів зазначили, що використання цифрових технологій значною мірою сприяє розвитку комунікативних навичок, зокрема здатності до ефективної онлайн-комунікації, аргументованого висловлення власної позиції та участі в колективних обговореннях. Ще 34% студентів вважають, що цифрове освітнє середовище частково сприяє розвитку таких навичок, тоді як 8% опитаних не змогли чітко визначити вплив цифрових технологій на формування комунікативної компетентності. Це свідчить про загалом позитивне сприйняття студентами ролі цифрових інструментів у розвитку соціально-комунікативних навичок.

У межах дослідження було також з'ясовано, які саме soft skills, на думку студентів, найбільш активно формуються у процесі використання цифрових технологій в освітньому процесі. Результати анкетування показали, що найчастіше респонденти відзначають розвиток таких навичок: комунікативні навички (82%), навички роботи в команді (74%), критичне мислення (69%), уміння вирішувати проблемні ситуації

(63%), організаційні навички та тайм-менеджмент (57%), креативність (49%), емоційний інтелект (34%). Отримані результати підтверджують, що цифрове освітнє середовище створює широкі можливості для розвитку універсальних компетентностей, необхідних для ефективної професійної діяльності.

Важливим аспектом дослідження було з'ясування того, як студенти оцінюють загальну ефективність використання цифрових технологій для розвитку soft skills у межах освітнього процесу. За результатами анкетування 61% респондентів оцінили ефективність цифрового освітнього середовища як високу, 33% – як середню, тоді як лише 6% студентів зазначили, що вплив цифрових технологій на розвиток soft skills є недостатнім. Такі результати свідчать про загально позитивне ставлення здобувачів освіти до використання цифрових ресурсів та підтверджують їхню важливу роль у формуванні універсальних навичок майбутніх фахівців.

Нами також було з'ясовано, які форми організації освітньої діяльності в цифровому освітньому середовищі, на думку студентів, найбільше сприяють розвитку soft skills. Зокрема, респонденти віддали перевагу таким формам діяльності: групові онлайн-проекти (79%), спільна робота з цифровими документами та презентаціями (71%), онлайн-дискусії та обговорення (66%), виконання практичних завдань у цифрових середовищах (63%), участь у вебінарах та онлайн-воркшопах (58%), створення мультимедійних презентацій (54%), інтерактивні онлайн-опитування та вікторини (42%). Менш поширеними, але також важливими формами діяльності студенти назвали онлайн-дебати (37%), ведення освітніх блогів (29%), створення цифрових портфоліо (26%).

У процесі анкетування важливе значення мали також пропозиції та ідеї студентів щодо вдосконалення використання цифрового освітнього середовища для розвитку soft skills. Зокрема, учасники опитування зазначали необхідність ширшого використання інтерактивних цифрових інструментів у процесі викладання дисциплін, активнішого залучення студентів до проектної діяльності, впровадження міждисциплінарних онлайн-проектів, використання симуляційних та ігрових технологій, а також створення цифрових платформ для колективної взаємодії студентів. Крім того, респонденти наголошували на важливості поєднання традиційних методів навчання з сучасними цифровими технологіями, що сприятиме підвищенню ефективності освітнього процесу та розвитку універсальних компетентностей здобувачів освіти.

Отже, результати проведеного анкетування підтверджують, що цифрове освітнє середовище відіграє важливу роль у розвитку soft skills у майбутніх фахівців професійної освіти. Використання сучасних цифрових інструментів і платформ сприяє розвитку комунікативних, соціальних, аналітичних та організаційних навичок студентів, формує їхню здатність до ефективної взаємодії у професійному середовищі та підвищує рівень готовності до професійної діяльності в умовах цифровізації освіти. Отримані результати свідчать про доцільність подальшого вдосконалення цифрового освітнього середовища закладів вищої освіти та активного впровадження інноваційних цифрових технологій у процес підготовки майбутніх фахівців професійної освіти.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, результати проведеного дослідження дають підстави стверджувати, що цифрове освітнє середовище є важливим чинником розвитку soft skills у майбутніх фахівців професійної освіти. Теоретичний аналіз наукових джерел засвідчив, що цифрове освітнє середовище розглядається як комплексна багатоконпонентна система, яка поєднує технологічні, комунікаційні та педагогічні складники та створює умови для всебічного розвитку особистості здобувача освіти. Узагальнення підходів науковців до трактування поняття «soft skills» дозволило визначити їх як універсальні соціально-комунікативні, когнітивні та особистісні навички, що забезпечують ефективну професійну діяльність і соціальну адаптацію особистості.

Результати експериментального дослідження, проведеного шляхом анкетування студентів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, підтвердили, що більшість здобувачів освіти усвідомлюють значущість soft skills та активно використовують цифрові інструменти в освітньому процесі. Встановлено, що цифрове освітнє середовище сприяє розвитку передусім комунікативних навичок, уміння працювати в команді, критичного мислення, здатності до розв'язання проблем та організації власної діяльності. Водночас виявлено, що найбільш ефективними формами організації освітньої діяльності в умовах цифрового середовища є групові онлайн-проекти, спільна робота з цифровими ресурсами та інтерактивні форми взаємодії. Отримані результати підтверджують доцільність системного впровадження цифрових технологій у освітній процес з метою цілеспрямованого розвитку soft skills у майбутніх фахівців професійної освіти.

Перспективи подальших наукових розвідок у даному напрямі пов'язані з поглибленим вивчен-

ням педагогічних умов ефективного формування soft skills у цифровому освітньому середовищі, а також розробленням і впровадженням інноваційних методик їх розвитку у процесі професійної підготовки. Актуальним є створення моделей інтеграції цифрових технологій у зміст освітніх програм із урахуванням специфіки підготовки майбутніх фахівців професійної освіти.

Список літератури:

1. Адах В., Білоус В. Цифрове освітнє середовище університету як чинник формування професійної культури і компетентностей майбутніх фахівців. *Інноватика у вихованні*. 2025. № 22. С. 241–252. DOI: <https://doi.org/10.35619/iuu.v1i22.688>
2. Алексеева Г., Пірковець С. Особливості розвитку м'яких навичок бакалаврів з професійної освіти (цифрових технологій) у фаховій підготовці. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. № 22. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17086583>
3. Гарань Н., Замороцька В., Колесник К. Розвиток «Soft Skills» студентської молоді у закладах вищої освіти в умовах дистанційного навчання. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2023. № 1(103). С. 23–32. DOI: [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(103\)2023.284520](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(103)2023.284520)
4. Гевлич І., Гевлич Л. Цифрове освітнє середовище в умовах сучасних викликів. *Економіка і організація управління*. 2025. № 2(58). С. 15–25. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2025.2.2>
5. Гуревич Р., Гордійчук Г., Кобися В., Коношевський Л., Коношевський О. Цифрове освітнє середовище в закладах освіти. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. 2023. № 73. С. 7–12. DOI: <https://doi.org/10.31652/2415-7872-2023-73-7-12>
6. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті: словник. Київ: ЦП Компринт, 2019. 134 с.
7. Концепція цифрової трансформації освіти і науки: МОН запрошує до громадського обговорення. 2021. URL: <https://mon.gov.ua/news/kontseptsiya-tsifrovoi-transformatsii-osviti-i-nauki-mon-zapros hue-do-gromadskogo-obgovorennya> (дата звернення: 20.03.2026).
8. Патлайчук О., Западінська І., Прокоф'єв Є. Формування Soft Skills у майбутніх фахівців як стратегічний чинник розвитку професійної компетентності. *Вісник науки та освіти*. 2025. № 5(35). С. 1891–1901. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5\(35\)-1891-1901](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5(35)-1891-1901)
9. Про професійну освіту: Закон України від 21.08.2025 № 4574-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20#top> (дата звернення: 20.03.2026).
10. Чаусов І., Брюховецька О. Визначення і зміст поняття «Soft Skills» майбутніх фахівців. *Вісник післядипломної освіти. Серія «Соціальні та поведінкові науки; Управління та адміністру-*

вання». 2024. № 28(57). С. 136–153. DOI: [https://doi.org/10.58442/2522-9931-2024-28\(57\)-136-153](https://doi.org/10.58442/2522-9931-2024-28(57)-136-153)

11. Швардак М. Soft Skills у цифрову епоху: роль викладача у формуванні навичок майбутнього. *Міждисциплінарні підходи та педагогічна майстерність у підготовці здобувачів вищої освіти та підвищенні кваліфікації персоналу: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 28 берез. 2025 р.) / голов. ред. В. О. Аніщенко; Пенітенціарна академія України. Чернігів: ПАУ, 2025. С. 407–410.*

References:

1. Adakh, V., & Bilous, V. (2025). Tsyfrove osvritnie seredovyshe universytetu yak chynnyk formuvannya profesiinoi kultury i kompetentnostei maibutnikh fakhivtsiv [Digital educational environment of the university as a factor in the formation of professional culture and competencies of future specialists]. *Innovatyka u vykhovanni*, 22, 241–252. <https://doi.org/10.35619/iuu.v1i22.688> [in Ukrainian].
2. Aliksieieva, H., & Pirkovets, S. (2025). Osoblyvosti rozvytku m'iakykh navychok bakalavriv z profesiinoi osvity (tsyfrovyykh tekhnolohii) u fakhovii pidhovtvti [Features of soft skills development of bachelors in professional education (digital technologies) in professional training]. *Pedahohichna akademiia: naukovy zapysky*, 22. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17086583> [in Ukrainian].
3. Haran, N., Zamorotska, V., & Kolesnyk, K. (2023). Rozvytok «Soft Skills» studentskoi molodi u zakladakh vyshchoi osvity v umovakh dystantsiinoho navchannia [Development of “Soft Skills” of student youth in higher education institutions under distance learning conditions]. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu*, 1(103), 23–32. [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(103\)2023.284520](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(103)2023.284520) [in Ukrainian].
4. Hevlych, I., & Hevlych, L. (2025). Tsyfrove osvritnie seredovyshe v umovakh suchasnykh vyklykiv [Digital educational environment in modern challenges]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, 2(58), 15–25. <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2025.2.2> [in Ukrainian].
5. Hurevych, R., Hordiichuk, H., Kobysia, V., Konoshevskiy, L., & Konoshevskiy, O. (2023). Tsyfrove osvritnie seredovyshe v zakladakh osvity [Digital educational environment in educational institutions]. *Naukovy zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Seriia: Pedahohika i psykholohiia*, 73, 7–12. <https://doi.org/10.31652/2415-7872-2023-73-7-12> [in Ukrainian].
6. Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v osviti: slovnyk [Information and communication technologies in education: dictionary]. (2019). Kyiv: TsP Komprynt, 134 [in Ukrainian].
7. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2021). Kontseptsiia tsyfrovoi transformatsii osvity i nauky: MON zapros hue do hromadskogo obhovorennia [Concept of digital transformation of education and science: The Ministry of Education and Science invites public discussion]. Retrieved March 20, 2026, from <https://>

mon.gov.ua/news/kontsepsiya-tsifrovoi-transformatsii-osviti-i-nauki-mon-zapros hue-do-gromadskogo-obgovorennya [in Ukrainian].

8. Patlaichuk, O., Zapadynska, I., & Prokofiev, Ye. (2025). Formuvannia Soft Skills u maibutnikh fakhivtsiv yak stratehichniy chynnyk rozvytku profesiinoi kompetentnosti [Formation of Soft Skills in future specialists as a strategic factor in the development of professional competence]. *Visnyk nauky ta osvity*, 5(35), 1891–1901. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5\(35\)-1891-1901](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5(35)-1891-1901) [in Ukrainian].

9. Verkhovna Rada of Ukraine. (2025). Pro profesiinu osvitu: Zakon Ukrainy vid 21.08.2025 № 4574-IX [On vocational education: Law of Ukraine of 21 August 2025 No. 4574-IX]. Retrieved March 20, 2026, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4574-20#top> [in Ukrainian].

10. Chausov, I., & Briukhovetska, O. (2024). Vyznachennia i zmist poniattia «Soft Skills» maibutnikh fakhivtsiv [Definition and content of the concept of “Soft Skills” of future specialists]. *Visnyk pislidyplomnoi osvity. Seriya «Sotsialni ta povedinkovi nauky»*, 28(57), 136–153. [https://doi.org/10.58442/2522-9931-2024-28\(57\)-136-153](https://doi.org/10.58442/2522-9931-2024-28(57)-136-153) [in Ukrainian].

11. Shvardak, M. (2025). Soft Skills u tsyfrovu epokhu: rol vykladacha u formuvanni navychok maibutnoho [Soft Skills in the digital age: the role of the teacher in shaping future skills]. In V. O. Anishchenko (Ed.), *Mizhdystsyplinarni pidkhody ta pedahohichna maisternist u pidhotovtsi zdobuvachiv vyshchoi osvity ta pidvyshchenni kvalifikatsii personalu: materialy Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf. (Chernihiv, 28 bereznia 2025 r.)*, 407–410. Chernihiv: PAU [in Ukrainian].

© Т. В. Паска

Оглядова стаття

Дата першого надходження статті до видання: 24.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026